

Súd: Najvyšší súd
Spisová značka: 5Cdo/86/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1109207675
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 07. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jozef Kolcun
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2025:1109207675.1

Uznesenie

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Ing. L. P., narodenej XX. C. XXXX, T., Ú. X, zastúpenej advokátom JUDr. Petrom Debnárom, Bratislava, Metodova 7, proti žalovanej Slovenskej republike zastúpenej Sociálnou poisťovňou, Bratislava, ul. 29. augusta 8, IČO: 30 807 484, o náhradu škody, vedenom na bývalom Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 18C/72/2009, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 25. januára 2023 sp. zn. 7Co/32/2020, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanej nárok na náhradu trov dovolacieho konania voči žalobkyni n e p r i z n á v a.

o d ô v o d n e n i e :

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 11. júna 2019 č. k. 18C/72/2009-217 výrokom I. návrh žalobkyne na zmenu žaloby zamietol, výrokom II. žalobu zamietol a výrokom III. žalovanej nepriznal nárok na náhradu trov konania.

1.1. Súd prvej inštancie v odôvodnení uviedol, že žalobkyňa sa žalobou domáhala voči žalovanej zaplataenia úroku z omeškania z jednotlivých dôchodkových dávok z dôvodu nesprávneho úradného postupu žalovanej na tom skutkovom základe, že dňa 30. 1. 1997 žalobkyňa podala žiadosť o priznanie starobného dôchodku. Žalovaná rozhodnutím zo dňa 4. 3. 1998 prerušila konanie o priznaní starobného dôchodku z dôvodu, že totožnosť žalobkyne nie je možné overiť občianskym preukazom ani iným identifikačným dokladom, pričom v odôvodnení rozhodnutia uviedla, že od roku 1990 prebieha na súde konanie o predbežnej otázke, t. j. správnosti matričných dokladov, ktoré do rozhodnutia o prerušení konania nebolo právoplatne skončené s tým, že o dávkach bude príslušný orgán pokračovať potom, čo príslušný orgán o predbežnej otázke právoplatne rozhodne. Žalovaná napriek tomu, že konanie na súde o predbežnej otázke vo veci osobného stavu (OS BA III sp. zn. 8C/21/2002) nebolo právoplatne skončené, vyzvala dňa 2. 3. 2005 žalobkyňu za účelom urýchleného rozhodnutia o nároku na starobný dôchodok, aby sa dostavila na ústredie Sociálnej poisťovne v sprievode priamych príbuzných k spísaniu zápisnice o potvrdení totožnosti, pričom žalobkyňa listom zo dňa 29. 3. 2005 potvrdila vedomosť o tom, že má možnosť overiť svoju totožnosť bez vyčkania právoplatnosti súdneho rozhodnutia. Z vykonaného dokazovania súd prvej inštancie zároveň zistil, že žalovaná vydala dňa 18. 4. 2007 rozhodnutie o priznaní starobného dôchodku späťne od 1. 1. 1997, pričom podľa tvrdení sporových strán bolo uvedené rozhodnutie vydané potom, čo sa žalobkyňa dňa 14. 3. 2007 v sprievode syna a dcéry dostavila do Sociálnej poisťovne za účelom overenia jej totožnosti.

1.2. Súd prvej inštancie vyvodil, že postup žalovanej pri vydaní rozhodnutia o prerušení konania zo dňa 4. 3. 1998 nemožno považovať za nesprávny úradný postup, pretože bolo potrebné zvážiť splnenie podmienok pre rozhodnutie o priznaní starobného dôchodku. Konanie tak bolo prerušené z dôvodu, že žalobkyňa nedisponovala relevantným preukazom totožnosti a v tejto súvislosti prebiehalo na Okresnom súde Bratislava III súdne konanie o predbežnej otázke vo veci osobného stavu žalobkyne (matričné doklady). Uviedol, že žalobkyňa nepodala proti rozhodnutiu riadny opravný prostriedok a v konaní taktiež nebolo preukázané, že by došlo k zrušeniu alebo zmene predmetného rozhodnutia, čím by

bola naplnená skutková podstata základu nároku škody. Poukázal na to, že žalovaná len pristúpila na iné riešenie stavu veci (bez ohľadu na splnenie dôvodu, pre ktorý bolo správne konanie prerušené) k overeniu totožnosti žalobkyne iným spôsobom, než aký jej ukladal zákon č. 224/2006 Z. z. o občianskych preukazoch. Vo vzťahu k prípadným prietiahom v konaní v čase od 02. 03. 2005 do vydania rozhodnutia o priznaní starobného dôchodku zo dňa 18. 4. 2007 uviedol, že rozhodnutie bolo vydané následne potom, čo sa žalobkyňa v súlade s výzvou zo dňa 2. 3. 2005 dostavila na ústredie Sociálnej poisťovne za účelom overenia jej totožnosti, t. j. dňa 14. 3. 2007. Konštatoval, že žalobkyňa nevedela uviesť dôvod, pre ktorý na výzvu reagovala s omeškaním, takže predĺženie konania o vydaní rozhodnutia o starobnom dôchodku nemožno pričítať na vrub žalovanej. Zároveň poukázal na to, že žalobkyňa nepredložila súdu žiadne rozhodnutie, v ktorom by bolo konštatované porušenie povinnosti žalovanej a spôsobenie prietahov v konaní v súvislosti s rozhodnutím o žiadosti o priznanie starobného dôchodku.

1.3. V súvislosti so vznesenou námietkou premlčania súd prvej inštancie vyvodil, že vzhľadom k tomu, že škoda v podobe úroku z omeškania z nevyplatených dávok mala byť žalobkyni spôsobená prerušením konania o žiadosti na priznanie starobného dôchodku, tak počiatok premlčacej lehoty je možné spojiť s doručením výzvy na preukázanie totožnosti iným spôsobom, t. j. najneskôr od 10. 3. 2005 a uplynula dňa 10. 3. 2008, objektívna 10-ročná lehota uplynula 10. 3. 2015. Zároveň poukázal na to, že pokiaľ by sa žalobkyňa správala vo vzťahu k existencii uplatneného nároku na starobný dôchodok v súlade s § 417 Občianskeho zákonníka, t. j. primerane okolnostiam tak, aby nespôsobila svojim konaním sebe škodu alebo jej zvýšenie, potom by k odstráneniu prekážok pre vydanie rozhodnutia o starobnom dôchodku nedošlo s časovým odstupom dvoch rokov.

1.4. Prvostupňový súd uzavrel, že ak aj k škode na strane žalobkyne došlo, v konaní nebolo preukázané, že k jej vzniku došlo v príčinnej súvislosti s nesprávnym úradným postupom žalovanej. Na základe uvedeného žalobu zamietol a taktiež nepripustil zmenu žaloby doručenu súdu dňa 21. 3. 2019 z dôvodu premlčania nároku.

1.5. Rozhodnutie vo veci samej právne odôvodnil § 3 ods. 1 písm. a) a d), § 3 ods. 2, § 4 ods. 1 písm. c), § 5 ods. 1, 2, 3, § 6 ods. 1, 2, § 9 ods. 1, 2, § 15 ods. 1, § 19 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“).

1.6. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), žalovanej však nárok na náhradu trov konania nepriznal, keďže si náhradu neuplatnila.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 25. januára 2023 sp. zn. 7Co/32/2020 výrokom I. rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a výrokom II. priznal žalovanej proti žalobkyni nárok na plnú náhradu trov odvolacieho konania.

2.1. Odvolací súd preskúmal vec v rozsahu a medziach dôvodov odvolania (§ 379, § 380 ods. 1 a 378 ods. 1 CSP), bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP), keďže sa nejednalo o prípad, v ktorom by bolo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, nariadenie pojednávania si nevyžadoval ani dôležitý verejný záujem a dospel k záveru, že odvolanie žalobkyne nie je podané dôvodne.

2.2. V odôvodnení napadnutého rozsudku uviedol, že v prejednávanej veci z obsahu súdneho spisu vyplýva, že žalobkyňa sa domáhala voči žalovanej náhrady škody titulom nesprávneho úradného postupu, ktorý mal spočívať v prerušení konania o priznaní starobného dôchodku z dôvodu, že prebieha súdne konanie o osobnom stave žalobkyne, ktorú nebolo možné overiť občianskym preukazom alebo iným identifikačným dokladom. Škodu, ktorú žalobkyňa žiadala nahradiť, koncipovala ako úrok z omeškania z jednotlivých mesačných dávok starobného dôchodku.

2.3. Podľa názoru odvolacieho súdu, súd prvej inštancie postupoval správne, keď skúmal všetky predpoklady zodpovednosti žalovanej za vznik škody. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že za nesprávny úradný postup nie je možné považovať činnosť štátneho orgánu spočívajúcu v zvažovaní splnenia podmienok pre vydanie rozhodnutia, zhromažďovanie podkladov pre rozhodnutie, hodnotenie zistených skutočností a ich právne posúdenie, nakoľko sa jedná o činnosti smerujúce k vydaniu rozhodnutia. Nesprávnym úradným postupom nie je totiž taký postup, ktorý sa prejaví priamo v rozhodnutí. Súd prvej inštancie preto pristúpil k preskúmaniu rozhodnutia o prerušení konania vydaného žalovanou z pohľadu jeho nezákonnosti a dospel k správne záveru, že ho nemožno považovať za nezákonné, keďže nebolo ako právoplatné zrušené alebo zmenené príslušným orgánom. Podotkol, že na uvedenom závere nič nemení ani skutočnosť, že prvoinštančný súd nesprávne v rozhodnutí uviedol, že predmetné rozhodnutie nebolo zo strany žalobkyne napadnuté opravným prostriedkom (žalobkyňa podala proti rozhodnutiu o prerušení konania opravný prostriedok, konanie však bolo zastavené), nakoľko v danom prípade nebola splnená podmienka nezákonnosti stanovená zákonom, a to zrušenie

alebo zmena právoplatného rozhodnutia orgánu verejnej správy pre nezákonnosť. V danej veci potom bolo možné uzavrieť, že nebola splnená podmienka zodpovednosti štátu za škodu, a to existencia nesprávneho úradného postupu alebo nezákonného rozhodnutia. Podľa odvolacieho súdu nemožno prisvedčiť ani argumentácii žalobkyne o nesprávnom úradnom postupe žalovanej z dôvodu, že žalovaná v roku 2005 (2007) pristúpila k overeniu jej totožnosti prostredníctvom dvoch jej blízkych osôb. Uvedený postup, ku ktorému pristúpila žalovaná, a ktorý nebol v súlade so zákonom č. 224/2006 Z. z. (v tom čase platnom a účinnom), nemôže svedčiť záveru, že predchádzajúci postup žalovanej (pri prerušení konania) bol nesprávny alebo nezákonný.

2.4. Pokiaľ ide o vyhodnotenie námietky premlčania vznesenej žalovanou, odvolací súd konštatoval, že pokiaľ žalobkyňa koncipovala uplatňovanú škodu ako úrok z omeškania z jednotlivých mesačných dávok starobného dôchodku, bolo by zrejme potrebné posudzovať premlčanie v závislosti od jednotlivých mesačných dávok. Odvolací súd však poukázal na to, že nárok na náhradu škody tak, ako si ho uplatnila žalobkyňa, nebol odôvodnený žiadnymi skutkovými tvrdeniami, t. j. nebolo zrejmé, či si ho uplatňuje ako majetkovú škodu, potom nie je zrejmé v čom spočíva úbytok na majetku žalobkyne, alebo ako ušlý zisk, ktorý však nebol ničím špecifikovaný, pričom úrok z omeškania nemožno bez ďalšieho považovať za ušlý zisk, t. j. v prípade nároku uplatneného žalobkyňou ide iba o hypotetický nárok. Je potrebné konštatovať, že samotná škoda (jej vznik) je ďalším predpokladom zodpovednosti žalovanej za škodu, ktorý je potrebný v konaní preukázať. Preto skonštatoval, že v danej veci žalobkyňa nezdôvodnila požadovaný nárok na náhradu škody a v konaní nebol preukázaný vznik škody, ktorej náhradu si žalobkyňa uplatnila. Odvolací súd dal do pozornosti, že žalobkyňa v spore zaťažuje nielen bremeno dôkazu, ale aj bremeno tvrdenia, pričom v prvom rade je potrebné, aby z tvrdení obsiahnutých v žalobe a vo výpovediach žalobkyne vyplývali rozhodujúce skutkové okolnosti odôvodňujúce požadovaný nárok, v opačnom prípade nemožno žalobkyňu priznať v spore úspech, pričom dokazovanie možno smerovať iba vo vzťahu k tvrdeným skutočnostiam. Z toho dôvodu potom aj prípadné nesprávne vyhodnotenie námietky premlčania súdom prvej inštancie (v časti uplatňovaného nároku) nemá vplyv na správnosť napadnutého rozhodnutia. V súvislosti s námietkou žalobkyne týkajúcou sa prerušenia konania odvolací súd upriamuje pozornosť na uznesenie súdu prvej inštancie vyhlásené na pojednávaní dňa 21. 3. 2019, ktorým bolo konanie o prerušení konania zastavené z dôvodu späťvzatia návrhu na prerušenie konania žalobkyňou.

2.5. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 a § 396 ods. 1 CSP a v odvolacom konaní úspešnej žalovanej priznal proti neúspešnej žalobkyňi plný nárok na náhradu trov odvolacieho konania s tým, že o výške náhrady trov odvolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie podľa § 262 ods. 2 CSP po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj ako „dovolateľka“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z ustanovenia § 421 CSP.

3.1. Dovolateľka uviedla, že Ústava Slovenskej republiky zaručuje riadne vyplácanie dôchodku. Žalovaná je povinná rozhodnúť o priznaní starobného dôchodku v zákonnej lehote, čo bolo v jej prípade do 31. 03. 1997 a dôchodok vyplácať. Keďže v dôsledku falšovania záznamov v matrike bola nezákonne premenovaná z P. na H. a preto jej nebol vydaný občiansky preukaz, bolo povinnosť žalovanej riešiť vec mimoriadnym spôsobom. Podľa Krajského súdu v Bratislave vo veci 6Sd/76/2008 z 28. 11. 2022 u dovolateľky nešlo o osobný stav, ale len o zmenu priezviska a o dôchodku teda bolo možné rozhodnúť už v zákonnej lehote. Po preukázaní jej totožnosti deťmi najneskôr v marci 1997 si mohla prevziať rozhodnutie osobne u žalovanej a jednotlivé mesačné dávky jej mohli byť vyplácané v pokladni žalovanej. Žalovaná túto dohodu navrhla, ale nedodržala ani v roku 2007. Celých 12 rokov si žalovaná ponechávala jej patriace peniaze. Počas prerušenia konania na čas od 01. 01. 1997 do 31. 12. 2008, kedy jej žalovaná vyplatila dôchodok jednou sumou, lehoty neplynú, jej nárok teda nie je premlčaný. Starobný dôchodok je jej jediným zdrojom príjmu. Úrok z omeškania, ktorý si uplatňuje v konaní je len čiastočnou náhradou škody spôsobenej jej nesprávnym úradným postupom orgánu štátu, urobeným v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky a príslušnými zákonmi o sociálnom poistení.

3.2. Keďže odvolací súd nesprávne posúdil právny stav veci, čo viedlo k jeho nesprávnemu rozhodnutiu, domáha sa, aby dovolací súd nesprávne rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil v celom svojom rozsahu a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Súčasne žiada priznať trovy dovolacieho konania.

4. Žalovaná vo svojom vyjadrení zo dňa 17. apríla 2024 k dovolaniu žalobkyne uviedla, že má za to, že napadnutý rozsudok je skutkovo a právne správny a s jeho závermi sa stotožňuje. Žiada, aby ho dovolací súd potvrdil, dovolanie žalobkyne nepripustil a v prípade jeho pripustenia ho zamietol ako nedôvodné.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť.

6. Dovolateľka vyvodzuje prípustnosť dovolania z ust. § 421 CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

7. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

8. V zmysle § 428 CSP je dovolateľ povinný o. i. uviesť, z akých dôvodov dovolaním napadnuté rozhodnutie považuje za nesprávne a tento dovolací dôvod (resp. dôvody) vymedziť spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP. Uvedené je podstatné a smerodajné aj pre samotný dovolací súd, pretože ten je v súlade s dispozičnou zásadou viazaný uplatnenými dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP), vrátane ich obsahového i rozsahového vymedzenia a z iných než dovolateľom uplatnených dôvodov napadnuté rozhodnutie preskúmať nemôže. Ak teda dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP, tento nedostatok má za následok odmietnutie dovolania.

9. Okrem toho, aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom).

10. V posudzovanom prípade po preskúmaní súdneho spisu najvyšší súd zistil, že dovolateľka namietala nesprávne právne posúdenie jej veci súdmi nižšieho stupňa. Z dovolania však vôbec nevyplýva, či má žalobkyňa za to, že sa odvolací súd odchýlil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, či ide o otázku, ktorá nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte riešená alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne, a to v súlade s § 421 ods. 1 písm. a, b, c) CSP. Odkázať len na § 421 CSP všeobecne bez toho, aby dovolateľ uviedol, v čom konkrétne spočíva nesprávne právne posúdenie veci, je nepostačujúce. Dovolací súd preskúmal dovolanie z hľadiska jeho obsahu podľa § 124 ods. 1 CSP, ale ani tak nie je možné vyabstrahovať dovolací dôvod. Dovolateľka popisuje skutkové okolnosti prejednávanej veci a v tejto súvislosti vyjadruje nesúhlas a nespokojnosť s rozhodnutiami súdov, ale žiadne relevantné, resp. vecné argumenty, alebo námietky o tom, v čom konkrétne vidí nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom, resp. prvostupňovým súdom. Najvyšší súd si v tejto súvislosti dovoľuje podotknúť, že zmyslom povinného právneho zastúpenia advokátom v dovolacom konaní je zabezpečiť to, aby malo dovolanie všetky potrebné náležitosti vrátane uvedenia a konkretizovania dôvodu, pre ktorý sa rozhodnutie odvolacieho súdu napáda dovolaním. To však v dovolaní žalobkyne nebolo naplnené.

11. Z uvedených dôvodov dovolací súd dovolanie podľa § 447 písm. f) CSP odmietol bez toho, aby sa zaoberal vecnou správnosťou napadnutého rozhodnutia.

12. V dovolacom konaní úspešnému žalovanému (§ 453 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP) dovolací súd trovy dovolacieho konania nepriznal, pretože mu žiadne trovy nevznikli.

13. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.